

‘Ik wil...’ Elfjes over de toekomst

In de wijk IJsselmonde werd de wereldvrouwendag dit jaar gevierd rond het thema toekomst. Enza Profita en Maria van Donkelaar van het team IJsselmonde van het ROC Zadkine praatten met hun cursisten door over dit onderwerp en schreven naar aanleiding daarvan elfjes over de toekomst.

ENZA PROFITA EN MARIA VAN DONKELAAR/ROC ZADKINE, ROTTERDAM

Ter gelegenheid van Wereldvrouwendag was er door de Stichting IJsselmonds Welzijnswerk een feestdag georganiseerd voor alle vrouwen uit de wijk IJsselmonde. Het feest werd vooral bezocht door allochtone vrouwen. Ook wij en andere docenten van ROC Zadkine waren van de partij met onze cursisten. Het thema was: ‘Over tien jaar dan...’ Het leek ons een goed idee om een paar dagen na deze feestdag een afsluitende les te wijden aan de toekomstvisie van de cursisten in onze groep.

De groep bestaat uit cursisten die oorspronkelijk analfabeet waren in hun eigen taal. Ze volgen al tussen de drie en vijf jaar onderwijs bij ROC Zadkine. De Turkse en Marokkaanse vrouwen waarvan de gedichtjes in dit artikel zijn opgenomen, zijn allen meer dan tien jaar in Nederland, sommigen al twintig jaar. Een van de Turkse vrouwen bijvoorbeeld heeft een cursus voor vrijwilligster in de bejaardenzorg gevolgd. De cursiste uit Afghanistan is nog niet zo lang in Nederland, maar leert sneller dan de anderen van de groep.

We vroegen de cursisten na te denken over hoe ze zouden willen dat hun leven er over tien jaar uit zou zien: waar ze wilden zijn, wat ze wilden bereiken, wat ze over tien jaar geleerd

wilden hebben. Dat bleek heel moeilijk te zijn. Het was om te beginnen al moeilijk om over jezelf na te denken, in plaats van over je kinderen.

Duidelijk was ook dat onze cursisten niet gewend zijn om hun eigen toekomst te beschouwen als iets waarover je kunt nadenken.

Elfjes over de toekomst

Eerst schreven wij zelf een elfje (een gedichtje van vijf regels met in totaal elf woorden) over wat wij over tien jaar bereikt wilden hebben. Niet een elfje volgens de strikte regels, maar een lossere vorm, zoals uit de voorbeelden blijkt. Wel gaven we op dat het eerste woord ‘toekomst’ moest zijn, de tweede zin ‘ik wil’ en dat het laatste woord een gevoel moest uitdrukken.

Toen schreven de cursisten hun toekomstvisie op. Er werd veel gekletst en gelachen, want niemand wilde zijn eigen toekomst somber inzien. De meeste cursisten begonnen met: beter Nederlands leren. Als we dan vroegen met welk doel, was het antwoord: om te gaan werken, of om onafhankelijk te functioneren als de kinderen het huis uit zijn. Behalve Nederlands leren hadden de cursisten elk wel zo’n twee zaken die zij graag wilden bereiken of voor zichzelf wensten.

Daarna schreven we de elfjes een voor een op het bord. Als er iemand aan de beurt was, hielp de hele groep mee met het formuleren van de wens; de cursisten hadden daarbij veel interesse en waardering voor de ideeën van de anderen. De docenten stelden kritische vragen.

Toen de vrouwen de volgende keer hun gedichtjes getypt in een mooie letter en lay-out zagen, waren ze best een beetje trots. Hier volgen een paar voorbeelden.

Twée Turkse vrouwen:

*Toekomst
ik wil
vrijwilligerswerk doen
en arme mensen helpen
goed*

*Toekomst
ik wil
terug naar Turkije
maar ook hier blijven
half/half*

Een Koerdische vrouw uit Irak:

*Toekomst
ik wil
in Nederland blijven
autorijden, leren en werken
goed*

Een oude vrouw uit Afghanistan:

*Toekomst
zonder oorlog
met mijn kinderen
naar Afghanistan op vakantie
goed*

En een jonge Marokkaanse:

*Toekomst
ik wil
dat mijn man
alleen van mij is
prettig*

Wij hebben met zeer veel plezier aan deze gedichten gewerkt en af en toe lezen we ze weer eens over met onze cursisten, om ons geheugen op te frissen en om te kijken of we er nog altijd zo over denken. En wat wij, docenten, over tien jaar willen?

Een oude Marokkaanse vrouw:

*Toekomst
ik wil
alleen geld hebben
om naar Mekka te gaan
blij*

*Toekomst
ik wil
een mooi huis
aan de blauwe zee
rustig*

‘Kees heeft honger’ Een digitale leesles

Om leerlingen de overgang van technisch lezen naar het begrijpend lezen zo soepel mogelijk te laten nemen, ontwikkelde Henny Jellema van de Lieven de Keyschool in Haarlem, digitale leeslessen. Ze legt haar uitgangspunten uit en geeft een voorbeeld van zo’n les.

HENNY JELLEMA/LIEVEN DE KEYSCHOOL, HAARLEM

Alfabetiseren: ik ken dat als leren lezen! Eerst technisch, daarna begrijpend en toegepast lezen. Ik heb het idee dat de stap van technisch naar begrijpend lezen in alfabetiseringscursussen NT2 voor volwassenen lang niet altijd gemaakt wordt, maar op de ISK heb ik daar goede ervaringen mee.

Leerlingen leren bijvoorbeeld wel woorden met behulp van afbeeldingen, maar de keuze van die afbeeldingen wordt bepaald door leestechnische factoren. Een klankzuiver mkm-woord als ‘maan’ wordt aangeboden, niet omdat de leerlingen zo nodig moeten weten wat een maan is, maar omdat dat woord zich zo goed leent om mee te leren lezen. Soms ont-

houdt de leerling de betekenis van het woord, maar vaak ook niet. Ik heb de indruk dat dat de vorderingen bij het leren van klank-tekenkoppeling geenszins in de weg staat. Ik had eens een leerling die zonder problemen het woord ‘boom’ las, maar mij stomverbaasd aankeek toen ik vroeg: ‘Wat is een boom?’ Zij had geen idee en zat daar ook helemaal niet mee. Veel leerlingen willen heel graag een stukje hardop lezen, maar worden onzeker als de docent vragen over de betekenis gaat stellen. Je kunt er voor hen een hoop plezier mee vergallen. Maar er komt een moment dat dat verandert, bij sommige leerlingen al na een week of zes, bij anderen na enkele maanden. Dan willen leerlingen wél